

III TAVALINE PÜHAPÄEV C AASTAL

(Esimene lugemine Ne8 ,2-4a.5-6.8-10)
Lugemine prohvet Nehemia raamatust:

Neil päevil, kui Iisrael elas juba oma linnades, kogunes kõik rahvas nagu üks mees Veevärava ette väljakule, ja nad ütlesid kirjatundjale Esrale, et ta tooks Moosese seaduseraamatu, mille sätteid oli Issand käskinud Iisraelil pidada. Ja seitsmenda kuu esimesel päeval tõi preester Esra seaduseraamatu rahvahulga - meeste, naiste ja kõigi ette, kes suutsid mõista. Ja ta luges sellest Veevärava ees väljakul varahommikust kuni keskpäevani neile, kes suutsid mõista. Aga kogu rahvas pani tähele ja kuulas seaduseraamatu sõnu. Esra seisis puust kõnetoolis, mis oli selleks puhuks ehitatud. Ta avas raamatu kõikide nähes, sest ta seisis kogu rahvast kõrgemal, ja kui ta raamatu lahti rullis, tõusid kõik püsti. Siis ülistas Esra Issandat, suurt Jumalat, ja kogu rahvas tõstis oma käed ja vastas: "Aamen, aamen!" Ning nad põlvitasid ja heitsid silmili maha. Tema aga luges seaduseraamatust peatükkide kaupa ette ja leviidid andsid seletust, et rahvas võiks mõista. Siis ütlesid asevalitseja Nehemia, preester ja kirjatundja Esra ning leviidid, kes õpetasid rahvast, kõigile: "See päev on püha Issanda, teie Jumala jaoks, ärge olge kurvad ega nutke" - sest kõik rahvas nuttis, kui ta kuulis seaduse sõnu. Ja Nehemia ütles neile: "Minge, sööge pidurooga, jooge magusat ning andke osa ka neile, kellel pole, sest täna on päev, mis on püha Issanda auks. Ärge olge mures, sest rõõm Issandas on teie kindlus". See on Jumala Sõna.

(Vastulaul Ps19 ,8. 9. 10. 15. R: Jh 6,63b)
R: Issand, Sinu sõnad on Vaim ja elu.

Issanda seadus on laitmatu,
see kosutab hinge.
Issanda tunnistus on uskumist väärt,
see teeb kohtlase targaks.
R:

Issanda otsused on õiged,
need röömustavad südant.
Issanda käsk on selge,
see valgustab silmi.
R:

Issanda kartmine on puhas,
see kestab igavesti.
Issanda kohtuotsused on õiglasel,
need teevad õigust.
R:III TAVALINE PÜHAPÄEV C AASTAL

Olgu minu suu sõnad sulle meeles järgi,
ja sinu ees mu südame mõtlemised.
Issand, mu kalju ja mu lunastaja.
R:

(Teine lugemine 1Ko12 ,12-30 lüh. 12,12-14.27)
Lugemine püha apostel Pauluse esimesest kirjast korintlastele:

Vennad, Vaim ilmutab end kõigile ühiseks hüveks, sest kui ihu on üks ja sel on palju liikmeid, ning kuigi liikmeid on palju, ometi ihu on üks, siis niisamuti on Kristusega. Oleme ju ühe Vaimu läbi ristitud ühte Ihusse - nii juudid kui kreeklased, nii orjad kui vabad - meie kõik oleme sama Vaimuga joodetud. Sest Ihu ei ole üks liige, vaid palju liikmeid. Kui jalg ütleks: "Mina ei ole käsi,

sellepärast ei kuulu ma ihusse", või kui kõrv ütleks: "Mina ei ole silm, sellepärast ei kuulu ma ihusse", siis kuulub ta sinna ometi. Kui kogu ihu oleks silm, kuhu jääks siis kuulmine, või kui oleks ainult kuulmine, kuidas saaks ilma haistmiseta? Aga Jumal on iga üksiku liikme nii ihu külge pannud, nagu tema on tahtnud. Kui kõik kokku oleks ainult üks liige, kuhu jääks siis ihu. Nii on aga palju liikmeid, kuid üksainus ihu. Silm ei saa öelda käele: "Mul ei ole sind vaja", ega saa pea öelda jalgadele: "Mul ei ole teid tarvis". Vastupidi, just need ihuliikmed, mis näivad kõige nõrgemad, on tingimata vajalikud, ja neid liikmeid, millest meil on kõige vähem au, me peame au sees, ja neid, millest meil on häbi, me katame erilise hoolega. Kuid meie tugevatele liikmetele pole seda tarvis. Sest Jumal on ihu nõnda ühte liitnud ja alamale liikmele määranud suurema au, et ihus ei oleks lahkmeelt, vaid et kõik ihuliikmed kannaksid hoolt üksteise eest. Ja kui üks liige kannatab, siis kannatavad teisedki ühes temaga, ning kui üht liiget austatakse, siis on teised liikmed koos temaga rõõmsad. Aga teie olete Kristuse ihu ja igaüks teie seast on tema ihu liige. Nii on Jumal seadnud koguduses ühed apostliteks, teised prohvetiteks, kolmandad õpetajateks, nagu ta on andnud ka anded imesid teha, ravida, abi anda, juhtida ja keeltega rääkida. Sest ega kõik ole apostlid ega prohvetid, õpetajad ega imetegijad, ravijad ega keeltega rääkijad või äraseletajad. See on Jumala Sõna.

(Salm enne evangeeliumi Lk 4,18-19)

Halleluuja. Issand on mind saatnud tooma vaestele rõõmusõnumit, kuulutama vangidele vabakssaamist. Halleluuja.

(Evangeelium Lk1 ,1-4. 4,14-21)

Lugemine püha Luuka evangeeliumist:

Paljud on juba ette võtnud kirjutada sellest, mis meie seas on sündinud, nii nagu sellest on rääkinud need, kes on näinud kõike algusest oma silmaga ja Sõna sulasteks saanud. Nüüd aga olen minagi otsustanud uurida kõike algusest peale ja selle sinu jaoks, austatud Teofilos, järgemööda kirja panna, et sa veenduksid kõige selle usaldusväarsuses, mida sulle on õpetatud.

Kui Jeesus tuli Vaimu väes Galileasse, siis kuuldus temast levis üle kogu ümbruskonna. Ta õpetas nende sünagoogides ja kõik ülistasid teda.

Nii tuli Jeesus ka Naatsaretti, kus ta oli üles kasvanud, ja läks, nõnda nagu oli harjunud, hingamispäeval sünagoogi. Ja kui ta püsti tõusis, et lugeda, anti temale prohvet Jesaja raamat. Aga kui ta rullis raamatu lahti ja leidis koha kuhu oli kirjutatud: "Issanda Vaim on minu üle, sest tema on mind salvinud, läkitanud vaestele rõõmusõnumit tooma, kuulutama vangidele vabakssaamist ja pimedaille silmavalgust, rõhutuid vabadesse laskma, kuulutama Issanda armuaastat". Siis rullis ta raamatu kokku ja andis sünagoogiteenri kätte. Ja kõikide silmad, kes sünagoogis olid, vaatasid tema peale. Aga tema hakkas neile rääkima: "Täna on see kirjasõna teie kuulates täide läinud".

See on Issanda Sõna.

Sissejuhatus

Kord nõukogude okupatsiooni ajal ajasid kaks eesti luteri pastorit omavahel juttu, ja üks küsis teise käest: "Ma olen kuulnud, et järgmisel nädalal on konsistooriumis suur konverents. Härra peapiiskop ise on seal, härrad assessorid ja praostihärrad - kas oled sinagi sinna kutse saanud?" Teine vastas: "Kas mina sinna kutsutud olen, see polegi nii tähtis - pigem oleks oluline, et kõikide auväärsete härrade kõrval oleks ka härra Jeesus Kristus seal oodatud külaline."

Jah, armsad õed ja vennad, ka meie elus on palju probleeme, mille lahendamine on sedavõrd materialistlik tegevus, et vaimulik osa vahel täiesti tähelepanuta jääb.

Me loeme patutunnistuse:

Jutlus

Armsad õed ja vennad, see oli üsna harilik sabatipäev, mida peeti Naatsareti sünagoogis. Kõik oli nii nagu tavaliselt, kuid äkki tõusis rahva hulgast keegi, kes võttis endale õiguse esineda Jumala saadikuna. Ta ei lugenud lihtsalt pühakirja ette, vaid kinnitas, et pühad kirjad tunnistavad just temast, nüüd ja praegu.

Oli selge, et nii nagu varem, nii nagu tavaliselt oli kõik olnud, ei saanud elu selles koguduses enam edasi minna. Tekkinud probleem tuli lahendada, ja inimesed asusid oma inimliku mõistusega seletusi otsima, kes see Jeesus ikkagi on. Nii uuriti Jeesuse sugupuud, kas tema päritolu võiks heita valgust mõnele tuntud ettekuulutusele ja selle teadaolevatele tõlgendustele. Otsiti vigu tema käitumises ja arutati, kas pole see mees lihtsalt hulluks läinud. Aga kõige taga oli ka tõeline jumalakartus, hirm selle ees, et äkki ta ongi prohvet või lausa see pikisilmi oodatud Messias, Iisraeli rahva lunastaja.

Mingis mõttes võib väita, et sama situatsioon kordub kiriku ajaloos ikka ja jälle, küll väiksemates mastaapides.

Näiteks eelmisel ja käesoleval sajandil ametis olnud rooma paavste saab jagada nende päritolu ja karjääri kulgemise järgi. Mõni sai paavstiks pärast pikki aastaid tööd rooma kuurias - katoliku kiriku valitsuses - ja neid võib mõista nn "kantseleipaavstidena". Nead teadsid hästi, kuidas kiriku keskvalitsus funktsioneerib, neil oli seal aastatega kogunenud isiklikke sõpru ja usaldusmehi. Teist tüüpi paavstid jõudsid püha Peetruse aujärjele pärast diplomaadikarjääri või hingekarjasetööd mõnes teises piiskopkonnas. Nead ei tundnud rooma kuuriat, kuid tundsid seevastu maailma väljaspool seda. Roomas pidid nad aga endale mingi alternatiivse taktika leiutama, et puuduvaid teadmisi ja kontakte kompenseerida. Nn. "kantselei-" ja "maailmapaavstide" nähtus on muidugi juba üpris vana, kuid meile ehk kõige kergemini jälgitav möödunud sajandi kontekstis, kuna selle ajastuga on meil veel isiklikke seoseid, mälestusi ja teadmisi.

Neid paavste, kes tundsid end rooma kuurias kodusemalt kui kusagil mujalt, oli selle aja jooksul enamus, ainult viis neist ei olnud sealtsamast välja kasvanud. Esimene erand oli Pius X - täpsemalt, püha Pius X - kes esimese paavstina keskajast peale oli alustanud oma karjääri tavalise külapreestrina. Muidugi tundis ta inimeste hingehädasid paremini kui kirikuvalitsuse reegliterägastikku. Teisena tuleb mainida Johannes XXIII, kes oli enne oma pontifikaati aastaid diplomaatilisel töö. Kõige paremini mäletame veel poolakast paavsti Johannes Paulus II, kelle elulugu vaevalt et lähemat tutvustamist vajab. Ja tegelikult kuulus ka tema eelkäija Johannes Paulus I samasse kategooriasse, kuid tema ametiaeg - 33 päeva - jäi liiga lühikeseks, et ta midagi ära teha oleks jõudnud. Samasse ritta kuulub ka meie tänane paavst Frantsiskus, kes suure osa oma vaimulikust elust teenis piiskopina Argentiinas. Just need paavstid astusid ametisse nii nagu Jeesus Naatsareti sünagoogi lugemispulti: et tuua uusi impulsse kiriku võibolla ehk liiga argipäevaseks muutunud mõtteviisi.

Pius X, keda nimetati "konservatiivseks reformaatoriks", oli paavst aastatel 1905-1914. Ometi võime tema tegevuse järgi täheldada tänapäevalgi. Nimelt viis tema sisse laste armulauale võtmise ja kutsus inimesi üles iga kord missale tulles armulauale minema; varem võeti katoliku kirikus noori armulauale alles pärast kinnitamist, ja armulauale käidi üldse enamasti vaid üks kord aastas.

Johannes XXIII oli paavst 1958-1963. Tema raputas rooma kuuria välja selle tavalisest toimimisrütmi, kui ta kuulutas välja Vatikani II kirikukogu, mis kutsus esile suured muutused kiriku igapäevases elukorralduses.

Johannes Paulus II oli oma eelkäijatega võrreldes kõige nähtavam, ja vähemalt mis läbitud kilomeetritesse puutub, reisis ta ilmselt rohkem kui kõik varasemad rooma piiskopid kokku. Samuti oli ta esimene tõeline n.ö. "meediapaavst", kelle tuntus ja esinemisoskus ei jäänud alla ka suurimatele kaasaegsetele staaridele.

Aga samas ei saa jätta mainimata raskusi, mis niinimetatud "maailmapaavstidel" oli meeskonna loomisega. Igal juhul tuleb märkida, et kirikule oli õnnistuseks ka see, kui pärast suuri reformaatoreid järgnesid neile konservatiivsemad, kuid kiriku valitsusaparaati hästi tundvad isikud. Nii said püha Peetruse aujärele pärast Pius X kõigepealt Benedictus XV, keda tema diplomaatiliste püüdluste pärast I maailmasõjas "rahupaavstiks" kutsuti, seejärel Pius XI, kes kiriku sotsiaalpoliitikasse siiani kestva sügava jälje jättis, ning Pius XII, kes tundis oma kuuriat ilmselt kõikidest paavstidest kõige paremini. Johannes XXIII järgnes Paulus VI, kes pidi lõpule viima alustatud kirikukogu, ning Johannes Paulus I ja II järgnes Benedictus XVI - kauaaegne kuuria-kardinal Josef Ratzinger.

Kuidas haakub aga see põgus ülevaade paavstidest tänase evangeeliumiga? Laiemas plaanis võib öelda, et ka kõik paavstid on Jumala Uue Testamendi ilmutuse jätkuks. Nende ülesanne oli - ja on jätkuvalt - viia ellu need põhimõtted, mille kuulutamist Jeesus oma kodulinna sünagoogis alustas, ning mida asusid tõlgendama tema apostlid ja nende ametijärglased. See ülesanne jääb kehtima kuni tema taastulekuni.

Samuti peame ka meie, armsad õed ja vennad, vahel oma elus suuri muutusi läbi elama, kas need algavad siis abiellumisest, elukohavahetusest, laste sünnist, uuest töökohast, raskest haigusest, suurest kaotusest või millestki muust. Kuid me ei tohi unustada, et iga suurema muutuse järel läheb üpris palju aega, enne kui me taas argipäevase elurütmi saavutame. Meil on vaja nii läbimurdeid uute ettevõtmiste alustamiseks kui ka rahulikku tööaega uute ideede realiseerimiseks. Vajame mõlemaid, et kanda Jumala ees head vilja. Aamen.